Blogi

Mistä Suomen Pankin pääjohtaja päättää EKP:n neuvostossa?

Kansainvälinen talous, Rahapolitiikka | 25.06.2018 | Camilla Harismaa

KIRJOITTAJA

Camilla Harismaa
Vanhempi ekonomisti

Rahapolitiikan tavoitteena on säilyttää euron ostovoima eli turvata euroalueen hintavakaus. EKP:n neuvosto tekee kaikki rahapoliittiset päätökset euroalueella.

Euroopan keskuspankki (EKP) toimii euroalueen keskuspankkina ja huolehtii Yhdysvaltain dollarin jälkeen maailman tärkeimmästä valuutasta, eurosta. EKP:n ylin päätöksentekijä on EKP:n neuvosto, joka koostuu EKP:n johtokunnan kuudesta jäsenestä sekä euroalueen 19 kansallisen keskuspankin pääjohtajasta. Suomesta neuvoston jäsenenä on vuodesta 2004 lähtien toiminut Suomen Pankin pääjohtaja Erkki Liikanen.

Euroalueen muodostavat ne 19 Euroopan unionin jäsenvaltiota, jotka ovat ottaneet euron käyttöönsä. Eurojärjestelmä koostuu EKP:stä ja euron käyttöön ottaneiden 19 maan kansallisista keskuspankeista. Euroalueen väkiluku on noin 340 miljoonaa ja BKT noin 12 085 miljardia euroa.

Rahapolitiikan tavoitteena on säilyttää euron ostovoima eli turvata euroalueen hintavakaus. EKP:n neuvosto tekee kaikki rahapoliittiset päätökset euroalueella. Ne voivat koskea sekä tavanomaista rahapolitiikkaa, kuten ohjauskorkoja, että ns. epätavanomaisia rahapolitiikan toimia, kuten arvopapereiden ostoja. Rahapolitiikan päätökset vaikuttavat suoraan euroalueen ja samalla myös suomalaisten kotitalouksien ja yritysten korkotasoon.

Kansalliset keskuspankit toimeenpanevat rahapoliittiset päätökset laina- ja osto-operaatioina. Suomen Pankki on tällä hetkellä myöntänyt rahapoliittisia luottoja Suomessa toimiville pankeille 10,1 miljardin euron arvosta ja ostanut markkinoilta rahapolitiikan arvopapereita 41,8 miljardin euron arvosta.

Vuodesta 2014 lähtien EKP:n neuvosto on päättänyt myös pankkivalvonnasta niiden pankkien osalta, jotka kuuluvat yhteiseen valvontamekanismiin eli pankkiunioniin. EKP:n suorassa valvonnassa on 118[1] euroalueen merkittävintä luottolaitosta, joista kolme sijaitsee Suomessa: Nordea (Suomen sivuliike), OP Osuuskunta sekä Kuntarahoitus. EKP:n neuvosto vastaa kokonaisuudessaan yhteisen pankkivalvontajärjestelmän toiminnasta.

EKP:n neuvosto vahvistaa suuren osan EKP:n pankkivalvontaelimen tekemistä päätösehdotuksista sellaisenaan. EKP:n valvontaelimessä Suomen toimivaltainen viranomainen on Finanssivalvonta ja sen jäsenenä toimii Finanssivalvonnan johtaja Anneli Tuominen yhdessä Suomen Pankin edustajan kanssa.

EKP:n neuvosto kokoontuu kahden viikon välein EKP:n toimitiloissa Frankfurt am Mainissa, Saksassa, etukäteen sovitun aikataulun mukaisesti. Joka kolmannessa kokouksessa neuvosto päättää rahapolitiikasta. Kokouksen jälkeistä tiedotustilaisuutta seurataan maailmanlaajuisesti. Muissa kokouksissa EKP:n neuvosto käsittelee muita EKP:lle ja eurojärjestelmälle kuuluvia aiheita kuten rahoitusjärjestelmän vakautta, euroseteleitä, maksujärjestelmiä tai tilastoja. Pankkivalvontaan liittyvät asiat käsitellään erillisissä kokouksissa, jotta voidaan varmistaa, että EKP:n rahapoliittiset tehtävät ja valvontatehtävät hoidetaan erillään. EKP:n neuvosto tekee päätöksiä myös puhelinkokouksissa ja kirjallisilla menettelyillä.

EKP:n neuvostossa päätökset pyritään tekemään yhteisymmärryksessä. Äänestettäessä päätökset tehdään suurimmaksi osaksi yksinkertaisella enemmistöllä[2]. Vuonna 2015 käyttöön otettu äänioikeuksien vuorottelujärjestelmä rajasi samanaikaisesti äänioikeutettujen EKP:n neuvoston jäsenten lukumäärän 21:een.[3]

Jokaisella äänioikeutetulla jäsenellä on yksi ääni. Tämä tarkoittaa sitä, että äänestettäessä esimerkiksi Suomen Pankin pääjohtajan ääni painaa yhtä paljon kuin Saksan Bundesbankin pääjohtajan ääni, vaikka Suomen kansantalous (BKT noin 244 miljardia euroa) ja väkiluku (noin 5,5 miljoonaa) ovat huomattavasti Saksan kansantaloutta (BKT noin 3 543 miljardia euroa) ja väkilukua (noin 82,7 miljoonaa) pienempiä. Tämä heijastaa sitä, että päätöksiä tehtäessä neuvoston jäsenet eivät edusta omaa maataan vaan heillä on velvollisuus toimia koko euroalueen yleisen edun mukaisesti. Jäsenet toimivat EKP:n neuvostossa henkilökohtaisessa ominaisuudessaan eivätkä he saa ottaa vastaan tai pyytä ohjeita muilta.

EKP:n johtokunta tekee päätösesitykset EKP:n neuvostolle. Päätöksiä valmistellaan sekä EKP:ssä, eurojärjestelmän yhteisissä komiteoissa ja työryhmissä että euroalueen kansallisissa keskuspankeissa. Komiteat ovat erikoistuneet tiettyyn keskuspankkitoiminnan aihealueeseen. Keskeisiä EKP:n neuvoston perustamia komiteoita ovat esimerkiksi rahapolitiikan komitea, joka

tekee selvityksiä rahapoliittisten päätösten tueksi, markkinaoperaatioiden komitea, joka valmistelee rahapoliittisten päätösten toteuttamista ja riskienhallintakomitea, joka arvioi markkinaoperaatioihin liittyvät riskit.

Yli 100 suomenpankkilaista osallistuu välittömästi tai välillisesti EKP:n neuvoston päätöksiä valmistelevaan komitea- ja työryhmätyöhön. Olemalla mukana komitea- ja työryhmätyössä Suomen Pankin asiantuntijat pystyvät vaikuttamaan päätettäviin asioihin jo valmisteluvaiheessa. Vaikuttaminen vaatii vahvaa asiantuntemusta.

Suomen Pankin tavoitteena on olla rakentava ja vaikutusvaltainen jäsen eurojärjestelmässä. Jotta Suomen Pankin pääjohtaja voisi mahdollisimman tehokkaasti vaikuttaa EKP:n neuvoston kokouksissa tehtäviin päätöksiin, Suomen Pankin asiantuntijat esittävät asiantuntija-arvionsa EKP:n neuvoston kokousten asialistalla oleviin aiheisiin sekä antavat suosituksensa EKP:n johtokunnan esittämiin päätösesityksiin.

Pääjohtajan johdolla käydään läpi asiantuntijoiden suositukset erillisessä valmistelukokouksessa ennen EKP:n neuvoston kokouksia. Näihin sisäisiin kokouksiin osallistuvat useat pankin asiantuntijat. Vuonna 2017 neuvoston kokouksia oli 22. Vuoden aikana EKP:n neuvoston jäsenet käsittelivät myös melkein 300 keskuspankkitoimintaan liittyvää kirjallista menettelyä. Pankkivalvontaan liittyviä päätöksiä EKP:n neuvosto teki noin 1200.

Asiasanat

EKP, EKP:n neuvosto, euroalue, päätöksenteko, Suomen Pankki, valmistelut